

ми. В такому разі їх слід класифікувати за більш жорсткими критеріями.

Для банків країн перехідної економіки або країн, що розвиваються, потрібно розробити рекомендації або створити певний інструктивний матеріал, згідно з яким:

- запропонувати банкам класифікувати свої активи за певними критеріями;
- запропонувати банкам визнати недіючі активи;
- вимагати від банків, щоб вони припиняли нарахування процентів за неякісними позиками;
- вимагати від банків відрахування необхідного мінімуму резервів як компенсацію можливих збитків.

О. О. Саєшнікова

Черкаський державний бізнес-коледж

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕДУР ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Повністю підтримуючи критичну оцінку стану викладання курсу «Економічний аналіз» та напрямки його розвитку, що наводяться в науковій доповіді чл.-кор. АПНУ Павленко А. Ф. та академіка НАНУ Чумаченко М. Г., автор вважає доцільним запропонувати до обговорення учасників конференції ряд власних спостережень та думок, що впливають з порівняння вітчизняного та західного підходів в учбовій літературі стосовно питань, завдань та методології економічного аналізу.

В першу чергу, помітні суттєві відмінності у ставленні авторів до організації аналітичної роботи: західними авторами приділяється значно більша увага безпосередньо процедурним аспектам аналітичних досліджень, ніж це має місце у вітчизняній літературі. Слід підкреслити, що ця тенденція помітна не лише в методології економічного аналізу, а й для багатьох інших видів підготовки до професійної діяльності. Достатньо звернути увагу на літературу з менеджменту, де процедури прийняття управлінських рішень є по суті культовим поняттям менеджмента і в процесі навчання «надійно закладається» студентам як стереотипи професійного мислення та дій. Наші ж автори більш схильні до теоретизування, багатослівного опису сутності процесів і явищ, опису їх багатоваріантності. В той час як ефективна професійна діяльність потребує не лише фундаментальної теоретичної підготовки, а й впевненого воло-

діння стандартними процедурами даної діяльності. Отже, одним з актуальних напрямків трансформації курсу економічного аналізу, на наш погляд, є підвищення уваги до його процедурних аспектів.

Діючі стандарти викладання курсу економічного аналізу безумовно приділяють відповідну увагу його процедурним моментам: в програмі курсу та підручниках спеціально виділяється тема «Організація і етапи економічного аналізу». Але при розкритті цієї теми, на наш погляд, слід підсилити ряд принципів положень, які тезисно можуть бути викладені у наступному вигляді.

По-перше, необхідно збільшити акценти на управлінській передумові економічного аналізу. Потреба в аналітичних дослідженнях — це завжди реакція на появу відповідної управлінської проблеми, а кінцевою метою аналізу завжди є прийняття управлінських рішень. Тому процедури економічного аналізу передбачають сумісні зусилля та дії керівника й економіста. Перший має зробити коректну постановку завдання, другий — відповідає за її коректне вирішення. Навіть якщо ініціатором аналітичних досліджень виступає сам економіст, який першим «відчув» появу відповідної господарської проблеми, рішення все-таки приймаються керівником. Керівник має оцінювати об'єктивну необхідність та пріоритети у вирішенні проблем, ступінь деталізації аналітичного дослідження тієї чи іншої проблеми, можливість майбутнього застосування результатів аналізу у господарській практиці тощо.

По-друге, дещо заперечливим є твердження поважних авторів доповіді про наявність якогось особливого «ситуаційного аналізу» (с. 54)^{*}. В західній методології ситуаційний підхід розглядається як загальнонаукова категорія, рівноцінна за значенням категорії «системний підхід». Будь-яке економічне явище в господарській практиці завжди ситуаційне і потребує свого системного розгляду. Ситуаційний підхід вимагає від дослідника бути обережним при виборі методології дослідження. Те, що виявилось ефективним в одній ситуації, в другій, на перший погляд дуже схожій, може бути зовсім непридатним. Тому виявлення та дослідження ситуаційних особливостей об'єкта аналізу, по суті є обов'язковою процедурою.

Третій аспект, який потребує свого методологічного підсилення, це альтернативність методів економічного аналізу та вибір

^{*} Павленко А.Ф., Чумаченко М.Г. Трансформація курсу «Економічний аналіз діяльності підприємства»: Наук. доповідь. — К.: КНЕУ, 2001. — 88 с.

найбільш раціонального з них. У вітчизняній літературі зовсім не акцентується увага на тому факті, що економічний аналіз є не лише наукою або учбовою дисципліною, а також практичним видом діяльності підприємства, яка, у першу чергу, потребує певних грошових витрат. На наш погляд, необхідно більш чітко орієнтувати студентів, як робить це прагматичний Захід, що перед тим, як приступати до аналітичного дослідження, необхідно оцінити та вибрати найбільш доцільний, з точки зору витрат зусиль та коштів, метод аналізу, і це також є окремою та дуже важливою процедурою економічного аналізу.

Четвертий аспект, який на думку автора слід обов'язково враховувати при визначенні шляхів трансформації викладання курсу економічного аналізу, є необхідність вчасно реагувати на об'єктивні запити часу, пов'язані з інформаційною революцією та застосуванням сучасних інформаційних технологій. Одним з ефективних шляхів протидії лавиноподібному зростанню інформації є підвищення ступеня її організованості за рахунок процесів алгоритмізації. Алгоритмізація є не лише передумовою застосування сучасних комп'ютерних технологій обробки інформації, а й ефективним дійовим засобом багатьох сучасних освітніх технологій, що дозволяє економити інтелектуальні зусилля як під час освоєння нових знань, так і при їх практичному застосуванні.

Виходячи з матеріалів наявних підручників та враховуючи наведені вище пропозиції, автором запропоновано власне бачення типового алгоритму процедур економічного аналізу, що наводиться на рисунку. Основна ідея алгоритму — дати студенту чітке уявлення про логіку дій і мислення під час проведення аналітичного дослідження будь-якого економічного процесу або явища, що дозволяє значно прискорювати напрацювання стереотипів професійної діяльності.

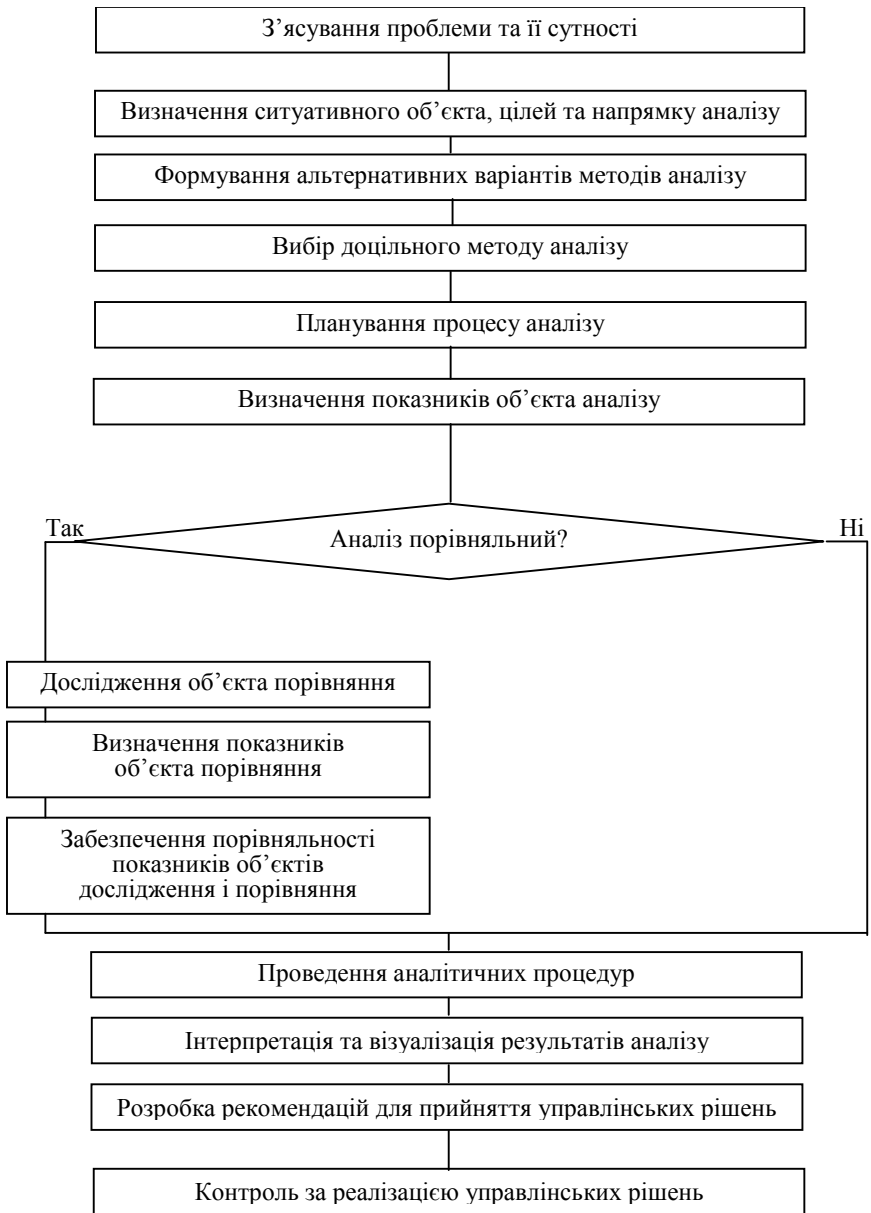

Рис. Алгоритм процедур економічного аналізу